Opetus- ja kulttuuriministeriö
Hallitusneuvos Sami Aalto

15.8.2022

Lakivaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausuntoa ja vastinetta kansalaisaloitteesta KAA 5/2021 vp (Kansalaisaloite: Kouluväkivalta kirjattava rikoslakiin) sekä lakialoitteesta LA 12/2019 vp (Lakialoite laiksi rikoslain 21 luvun muuttamisesta).

Opetus- ja kulttuuriministeriö lausuu asiassa kunnioittavasti seuraavaa:

Kansalaisaloitteessa ehdotetaan ryhtymistä lainvalmistelutoimenpiteisiin koulukiusaamisen sisällyttämiseksi omaksi rikosnimekkeeseen rikoslaissa. Lakialoitteessa ehdotetaan koulukiusaamisen kriminalisointia aloitteesta tarkemmin ilmenevällä tavalla. Kuten lakivaliokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa (esim. Prof. Tolvanen ja prof. Nuotio) on todettu, lakialoitteessa kuvatut teot ovat jo nyt kattavasti rikosvastuun piirissä. Opetus- ja kulttuuriministeriö yhtyy asiantuntijalausunnoissa esitettyihin näkemyksiin eikä näe syytä koulukiusaamisen erilliskriminalisoinnille lakialoitteessa esitetyllä tavalla. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei näe muutoinkaan tarvetta lainvalmistelutoimenpiteisiin koulukiusaamisen kriminalisoimiseksi kansalaisaloitteessa ehdotetun perusteella.

Opetus- ja kulttuuriministeriö suhtautuu koulukiusaamiseen vakavasti ja pitää kaikkia tarkoituksenmukaisia keinoja kiusaamiseen ehkäisemiseksi kannatettavina. Ministeriö ei kuitenkaan näe, että erilliskriminalisoinnissa voitaisiin edistää tätä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistellut yhteistyössä oikeusministeriön, sisäministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa laajan toimenpideohjelman kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemisestä varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa (https://okm.fi/kiusaamisen-ehkaisemisohjelma). Ohjelman keinot ulottuvat kiusaamisen ehkäisemisen toimenpiteistä opettajien koulutukseen ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen erilaisin keinoin. Tavoitteena on varmistaa, että jokainen lapsi ja nuori saa käydä koulua turvallisesti. Taustalla ovat hallitusohjelman kirjaukset syrjimättömyydestä, jokaisen lapsen ja nuoren oikeudesta koskemattomuuteen sekä nollatoleranssista koulukiusaamiselle. Toimenpiteet toteutetaan kuluvalla hallituskaudella ja kyseistä ohjelmaa toteutetaan parhaillaan. Osana ohjelmaa on täsmennetty perusopetuslain, lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain sekä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain kurinpitosäännöksiä. Muutokset tulivat voimaan 1.8.2022.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että perusopetuslaissa, lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa on jo säädetty kurinpitotoimista, joiden avulla voidaan turvata turvallinen oppimisympäristö ja puuttua epäasialliseen käyttäytymiseen. Kurinpitotoimet ovat ensisijassa turvaamistoimenkaltaisia, jolloin niitä on mahdollista käyttää mahdollisesta rikosoikeudellisesta menettelystä huolimatta. Mainituissa laeissa oleva säännös ns. kaksoisrangaistavuuden kiellosta on kumottu laeista 1.8.2022 lukien. Kaksoisrangaistavuutta koskeva kysymys voi kuitenkin jatkossa tulla arvioitavaksi kv-sopimusten nojalla tapauskohtaisesti.